

Halofilne chrząszcze (*Insecta: Coleoptera*) Słowińskiego Parku Narodowego

Halophilous beetles (*Insecta: Coleoptera*) from Słowiński National Park

DAWID MARCZAK¹, KAROL KOMOSIŃSKI¹, ANDRZEJ POBIEDZIŃSKI²

¹Katedra Zoologii, UWM, ul. Oczapowskiego 5, 10-957 Olsztyn

²Koło Naukowe Entomologów KORTOPTERA, Katedra Zoologii UWM, ul. Oczapowskiego 5, 10-957 Olsztyn

ABSTRACT: The study contains faunistic information about 6 halophilous species of coleopterans that were found at the area of Słowiński National Park. Two of the species are noteworthy as a very rare finding: *Phytosus balticus* (*Staphylinidae*) and *Oedemera croceicollis* (*Oedemeridae*).

KEY WORDS: *Coleoptera*, halophilous beetles, faunistic, new records, Słowiński National Park, Pomerania, N Poland.

Wstęp

Teren Słowińskiego Parku Narodowego pod względem poznania chrząszczy jest dość słabo opracowany. Pierwsze wzmianki o chrząszczach wydmy i plaży nadmorskiej z terenu tego parku znajdują się w pracach CYKOWSKIEGO (1979) oraz KACZMARKA (1978). W kolejnych latach badania nad kusakowatymi prowadził SMOLEŃSKI (1997, 2000), natomiast nad żukowatymi ALEKSANDROWICZ i in. (2004).

Teren badań i metody

Terenem badań objęto środowiska preferowane przez chrząszcze halofilne, głównie pas wydmy i plaży nadmorskiej. Pojedynczo gatunki słonolubne zbierano także w innych częściach parku, oddalonych od morza o kilka kilometrów.

Badania prowadzono w roku 2005 w okresie letnim. Owady zbierano poprzez odłów ręczny oraz czerpakowanie roślinności. Badane stanowiska znajdują się w kwadratach UTM (10×10 km) XA35 i XA46.

Nazewnictwo i układ systematyczny przyjęto za „Katalogiem Fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1981, 1983, 1987, 1991). Materiały dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów.

Dziękujemy studentom Wydziału Biologii UWM, uczestniczącym w obozach naukowych, bez których nie udałooby się zebrać wykorzystanego w pracy materiału.

Wyniki

Na terenie Słowińskiego Parku Narodowego odłowiono 6 gatunków chrząszczy halofilnych:

STAPHYLINIDAE

Phytosus balticus KRAATZ, 1859

– Pobrzeże Bałtyku: Słowiński Park Narodowy, plaża w okolicy wsi Czołpino (XA46), 28 VI 2005, zbierany licznie pod napływkami, glonami i drewnem na wilgotnym piasku w strefie pływów.

Gatunek halofilny, zasiedlający wybrzeża morskie północnej Afryki, Wysp Kanaryjskich i Europy. W Polsce rzadko notowany, a większość danych pochodzi z XIX wieku (BURAKOWSKI i in. 1981).

AEGLIALIDAE

Aegialia arenaria (FABRICIUS, 1787)

– Pobrzeże Bałtyku: Słowiński Park Narodowy, plaża w okolicy wsi Rowy (XA35), 28 VI 2005 – 1 ex.; plaża w okolicy wsi Czołpino (XA46), 2 VII 2005 – 1 ex.; plaża w okolicy wsi Smołdzino (XA46), 29 VI 2005 – 2 exx.

Gatunek halo- i psammofilny. Rozmieszczony na wybrzeżach morskich Europy. Związany z rozkładającą się materią roślinną, spotykany w napływkach. W kraju znany z całego wybrzeża Bałtyku (BURAKOWSKI i in. 1983). Notowany także z terenu Słowińskiego Parku Narodowego (KACZMAREK 1978; CYKOWSKI 1979; ALEKSANDROWICZ i in. 2004).

MELOLONTHIDAE

Hoplia parvula KRYNICKI, 1832

– Pobrzeże Bałtyku: Słowiński Park Narodowy, plaża w okolicy wsi Smołdzino (XA46), 28 VI 2005 – 10 exx., 2 VII 2005 – 2 exx.

Gatunek rozmieszczony głównie w regionie bałtyckim. W kraju znany z całego wybrzeża Bałtyku, jednak notowany jest niezbyt często (BURAKOWSKI i in. 1983). Kilkakrotnie podawany z terenu Słowińskiego Parku Narodowego (KACZMAREK 1978; CYKOWSKI 1979; BYK 1999; ALEKSANDROWICZ i in. 2004). Jest umieszczony na „Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce” z kategorią LC – gatunek niższego ryzyka, najmniejszej troski (PAWŁOWSKI i in. 2002).

TENEBRIONIDAE

Phylan gibbus (FABRICIUS, 1775)

- Pobrzeże Bałtyku: Słowiński Park Narodowy, plaża w okolicy wsi Smółdzino (XA46), 28 VI 2005 – 35 exx.; plaża w okolicy wsi Rowy (XA35), 2 VII 2005 – 4 exx.

Gatunek halofilny rozmieszczony głównie na wybrzeżach północnej i środkowej Europy. W kraju znany z całego wybrzeża Bałtyku (BURAKOWSKI i in. 1987). Notowany także z terenu Słowińskiego Parku Narodowego (KACZMAREK 1978; CYKOWSKI 1979).

OEDEMERIDAE

Oedemera croceicollis (GYLLENHAL, 1827)

- Pobrzeże Bałtyku: Słowiński Park Narodowy, enklawa – Góra Rowokół, zarośla trzcinowe nad rzeką Łupawą w okolicy wsi Smółdzino (XA46), stanowisko położone około 10 kilometrów od brzegu morza, 1 VII 2005 – 1 ex., z czerpaka.

Gatunek rozmieszczony wyspowo w Europie. Związany z trzcinowiskami i turzycowiskami. W Polsce znany z nielicznych stanowisk na wybrzeżu Bałtyku (BURAKOWSKI i in. 1987). Podawany m.in. także z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, z poligonu w Biedrusku (KONWERSKI 1999).

Gatunek umieszczony na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce z kategorią EN – gatunek silnie zagrożony (PAWŁOWSKI i in. 2002).

CHRYSOMELIDAE

Psylliodes marcidus (ILLIGER, 1807)

- Pobrzeże Bałtyku: Słowiński Park Narodowy, wydmy w okolicy wsi Rowy (XA35), 2 VII 2005 – 9 exx., zebrane na roślinie żywicielskiej.

Gatunek zasiedlający wybrzeża morskie północnej Afryki i Europy. Jest monofagiem rukwieli nadmorskiej (*Cakile maritima* SCOP.). W Polsce znany z całego wybrzeża Bałtyku (BURAKOWSKI i in. 1991).

SUMMARY

Species of coleopterans and their distribution at the area of Słowiński National Park are little known. During the faunistic studies in year 2005, 6 species were captured and recognized as halophilous species. In Słowiński National Park the following species were found in great numbers: *Phylan gibbus* (FABR.) (*Tenebrionidae*) and *Hoplia parvula* KRYN. (*Melolonthidae*). It is also worth noticing that during the studies 2 very rare species were found: *Oedemera croceicollis* (GYLL.) (*Oedemeridae*) and *Phytosus balticus* KRAATZ (*Staphylinidae*).

PIŚMIENNICTWO

- ALEKSANDROWICZ O., MARCZAK D., POBIEDZIŃSKI A., KAPUŚCIŃSKI H. 2004: Aspekt letni fauny żukowatych (*Coleoptera*, *Scarabaeidae*) Słowińskiego Parku Narodowego. Parki nar. Rez. Przyr., **23**: 504-511.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1981: Chrząszcze – *Coleoptera*, Kusakowate – *Staphylinidae*, część 3: *Aleocharinae*. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **8**: 1-330.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1983: Chrząszcze – *Coleoptera*, *Scarabaeoidea*, *Dascilloidea*, *Byrrhoidea* i *Parnoidea*. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **9**: 1-294.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1987: Chrząszcze – *Coleoptera*, *Cucujoidea*, część 3. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **14**: 1-308.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1991: Chrząszcze – *Coleoptera*, Stonkowate – *Chrysomelidae*, część 2. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **17**: 1-227.
- BYK A. 1999: Nowe stanowiska niektórych krajowych gatunków chrząszczy z grupy *Scarabaeidae pleurosticti* (*Coleoptera*, *Scarabaeidae*). Wiad. entomol., **18** (3): 189.
- CYKOWSKI R. K. 1979: Badania nad entomofauną biotopów wydmy Słowińskiego Parku Narodowego. Chr. Przyr. ojcz., **35** (6): 20-23.
- KACZMAREK S. 1978: Migracje chrząszczy na plaży nadmorskiej. Studia i materiały oceanologiczne, 28, Biologia morza, **5**: 59-76.
- KONWERSKI Sz. 1999: Znaczenie poligonu wojskowego w Biedrusku dla koleopterofauny. [W:] Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Ochrona owadów w Polsce u progu integracji z Unią Europejską”, Kraków 23–24 IX 1999. Pol. Tow. Entomol., Poznań: 29.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002: *Coleoptera* – Chrząszcze. [W:] Z. GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków: 88-100.
- SMOLEŃSKI M. 1997: Epigeic staphylinid communities (*Coleoptera*: *Staphylinidae*) in primary succession on coast moving dunes of the Słowiński National Park. Pol. Pismo ent., **66**: 45-81.
- SMOLEŃSKI M. 2000: Model naturalnego, epigeicznego zgrupowania kusakowatych (*Coleoptera*, *Staphylinidae*) w zastosowaniu do oceny wartości przyrodniczej borów bazyńowych. Fundacja „Rozwój SGGW”, Warszawa. 176 ss.